

Hiiumaa metsa looduskaitseala avalik arutelu

Kärdla kultuurimaja, MS Teams, 21.05.2026 kell 11–15

Avalikul arutelul esitatud peamised küsimused ja kommentaarid ning Keskkonnaameti vastused neile:

Anu Pielberg (Hiiumaa vallavolikogu esimees):

1. Kuidas mõjutab kaitseala loomine Hiiumaa töökohti ja nende muutust, maksutulu kohalikule omavalitsusele ja turismisektorile ning inimeste heaolule. Kas selline mõjuanalüüs on tehtud?

Aira Toss (Hiiumaa metsasetsti juhatuse esinaine, Hiiumaa vallavolikogu liige):

2. Kuidas mõjutab kaitseala loomine erametsaomanikke? Pärast kaitse alla võtmise ettepanekut hakkasid ka eraomanikud oma maal rohkem raiuma. Kui raiemaht läheb veel alla, siis jääb tööd vähemaks. Kuhu lähuvad inimesed, kes Hiiumaal tööd enam ei leia? Seletuskirjas on välja toodud riigieelarve tulud. Mitu eurot sellest jõuab Hiiumaale?

Vastus: Sellist analüüsi, kuidas mõjutab kaitseala loomine erametsaomanikke, Hiiumaa töökohti üldiselt, maksutulu kohalikule omavalitsusele, inimese heaolule ja turismisektorit, ei ole tehtud. Seletuskirjas on välja toodud kaitseala loomisega kaasnevad olulised ja otsesed mõjude arvutused. Seletuskirjas on välja toodud, palju tekib riigil kaitseala loomisega seotud kulusid (maamaksu saamata jäämise tõttu, mille riik vallale kompenseerib) ja saamata jäävaid tulusid, aga ka see, milliseid hüvesid kaitseala loomine pakub läbi ökosüsteemi teenuste. Kuna eramaad kaitse alla ei võeta, siis mõju erametsaomanikele on pigem väheoluline. Kaitseala loomine mõjutab inimeste heaolu pigem positiivselt, kuna see aitab hoida Hiiumaa head keskkonda, millest saab kasu ka turismisektor.

Aivar Viidik (poliitik ja ajakirjanik):

3. Küsimus ettekandes näidatud Hiiumaa ja Eesti kaitstuse protsendi kohta. Kas kaitstuse protsent on ainult maismaa kohta või sisaldab ka mereala? Kas kaitsta üritatakse ainult Hiiumaad või on kavas kaitsealust protsenti täita ka teistes maakondades?

Vastus: Slaidil väljatoodud protsendid olid ainult maismaa kohta. Eesmärk on saavutada 30% nii maismaal kui ka merealal. See eesmärk kehtib Eesti kohta tervikuna, mitte igas maakonnas eraldi. Loodusväärtused ei ole ühtlaselt maakondade vahel jaotunud, loodusväärtusi saab kaitsta seal, kus neid on.

Aivar Viidik:

4. Kui lisanduvad uued kaitsealad, siis vähendab see riigi võimalust teenida tulu, aga samas toob see kaasa täiendavaid hoolduskohustusi metsa säilitamiseks ja muid kulusid kaitsealal.

Vastus: Kolmandik alast on kavas arvata sihtkaitsevööndisse ehk range kaitse alla, kus parimaks lahenduseks loodusmetsade kaitsmiseks on nende looduslikule arengule jätmine.

Ressursikulukad on pigem märgalade taastamised, aga antud juhul on valdavalt tegemist metsaga. Piiranguvööndis saab teha hooldus- ja valikraieid, mida RMK niikuinii teeb ka majandusmetsas. Seega me ei näe, et kaitseala hooldamiseks oleks olulist ressursi vaja.

Silvia Lotman (Eestimaa Looduse Fondi juhatuse liige):

5. Läänemaal on hetkel kaitstuse % suurem, kui Hiiumaal, aga kui see kaitseala saab loodud, siis läheb Hiiumaa Läänemaast kaitstuse % osas mööda. Elu maakonnas, kus kaitsealaid on palju, on vägagi võimalik ja tuleb pigem kasuks elanikele. Oleks võinud püsielupaigad ka kohe kaitsealaga liita. Kahetusväärne on see, et RMK on teinud ettepanku veel kaitseala pindala vähendada. Rõhutaks, et ka algses ettepanekus ELF ei eeldanud, et kogu majandustegevus oleks kaitsealal keelatud. Kahju on, et suurt osa ettepanekust ei ole arvestatud, ja loodame, et ülejäänud osas on ka RMK-l võimalik arendada sellist metsandust, mis hoiab ka seda metsa, mis ei lähe kaitse alla. Oluline on nüüd kaitsealaga edasi liikuda ja mitte venitada.

Vastus: Püsielupaigad kinnitab minister, kaitseala kinnitab Vabariigi Valitsus, seetõttu on need pisut erinevad menetlused.

Tiit Reha (abivallavanem):

6. Miks te tahtsite seda eelnõud vastu võtta nii, et avalikku arutelu ei tehta.

Vastus: Ametil ei ole midagi arutelu vastu, aga kuna kaitse alla on kavas võtta ainult riigimaad, mis on maa haldajatega juba varem läbi räägitud, siis eeldasime, et avalik huvi ei ole nii suur, aga kui need ettepanekud tulid, siis loomulikult hea meelega me selle koosoleku ka korraldasime.

Inge Talts (vallavolikogu liige):

7. Olen tänulik ELF-ile ettepanku eest ja selle eest, et suur osa ettepanekust läheb ikkagi kaitse alla. Miks ei võetud kaitse alla eramaad?

Vastus: kaitseala loomisel lähtuti ELF-i esitatud ettepanekust, mis ei sisaldanud eramaad.

Toivo Saue (oriinteeruja ja rajameister):

8. Kaitse alla võetakse kaks parimat maastikku, kus ei saa enam üritusi korraldada. Kas keegi kompenseerib oriinteerumisklubile kahju, kui maastik läheb kasutusest välja? Seal ei saa enam pakkuda inimestele tervistavaid tegevusi.

Vastus: Ürituste korraldamine ei ole kaitsealal piiratud ja maastik ei lähe kasutusest välja. Erandiks on ainult väikesel pindalal kassikaku elupaigad, kus liikumisel on ajaline piirang.

Anu Pielberg:

9. Küsimus on selles, et kas pakutud lahendus arvestab ka kohalikku elu ja inimesi, Hiiumaa inimesed on ka ise osanud oma loodust kaitsta, tasakaal peab olema, praegune ettepanek tekitab probleeme, paluks teha mõjude analüüs. Kaob ära kohalik toore, mets ei ole ainult majandusressurss, vaid ka keskkond, probleemiks on ka inimeste ligipääs, matkarajade sulgemine, piirangud jahindusele, rannakalandusele. Hiiumaa turism põhineb loodusel, kui seda kasutada ei saa, siis see mõjutab turismi, inimeste võimaluste piiramine peab olema väga põhjendatud. RMK-l on võimalus ise reguleerida raiet.

Vastus: Kaitsealal ei piirata liikumist, kaitsealal võib liikuda, kasutada teid ja korraldada rahvaüritusi, liikumispiirang on ainult häirimistundliku kassikaku elupaigas, mida on kaitsealal ainult u 100 hektarit. Kaitseala kindlasti täidab looduses liikumise eesmärki ja aitab hoida head elukeskkonda nii Hiiumaa inimestele kui ka turistidele. Me ei pane kinni matkaradu ega kohti,

kust saab minna rannikule. Kaitsekord on selles osas leebe, põhiline on see, et ei tekiks suuri lageraielanke, peame arvestama nende liikidega, kes kaitset vajavad. Kalastamisega seotud rannas sõitmise osas me ei saa kaitsealal seada leebemaid piiranguid kui väljaspool kaitseala. Kaitseala loomine rannikul liikumist ei mõjuta. Jahipidamisele piiranguid ei ole, v.a ajaline piirang kassikaku elupaigas.

Andres Onemar (endine RMK ja Keskkonnaameti peadirektor):

10. Eesti kõige vanemad metsad on Ida-Virumaal ja Hiiumaal, kõige lihtsam on neid ka nendes kohtades kaitsta. Selle ala kaitse alla võtmisel jääb alla 30 % majandamiseks. Küsimus pigem RMK-le: kui palju vähenevad töökohad ja investeeringud teedesse ja muudesse infrastruktuuridesse. Eeskirjas on ranged piirangud raietele, uuendusraied on keelatud. Pihla-Kaibaldis näiteks on leebemad piirangud, samuti menetluses olevas Alutaguse rahvuspargis. Kuidas amet asjadele läheneb? Kas amet analüüsib ka kaitse eesmärgi ja erinevate raieviiside mõju nendele eesmärkidele? Kas teil on olemas analüüs, kuidas erinevad raieviisid mõjutavad eesmärgi? RMK on piisavalt pädev oma metsade üle otsustamiseks, ärge pange võimalusi kinni.

Vastus: Kaitse alla on kavas võtta ainult riigimaa ja RMK täna ei tee kaitsealadel uuendusraieid isegi siis, kui need on kaitse-eeskirjaga lubatud. Teiste alade puhul on valdavalt ka see teema, et seal on lisaks eramaid. Ettepaneku eesmärk oligi välistada uuendusraied ja RMK on olnud selle lahendusega nõus. See, kuidas raieviis mõjutab väärtusi, sõltub konkreetsest väärtusest. Kui tegemist on vana loodusmetsaga, siis ka hooldusraie mõjutab seda olulisel määral. Aga meil on ka liike, kes eelistavad avatumat kooslust ja keda harvendusraie ei mõjuta. LKS ei näe ette, et kaitseala piiranguvööndis peab saama teha uuendusraieid, need on vaikumisi keelatud. Kaitse-eeskirjaga on võimalus seda keeldu leevendada. Toodud näidetes oli kasutatud erandit.

Indrek Tammekänd (loodusväärtuste ekspert):

11. .Olen kursis kogu sellel alal olevate väärtustega. On teada, kuidas raie mõjutab väärtusi. Lageraiel väärtused hävivad, samuti hävib lageraiega ka puhkemajanduslik väärtus. Me jääme nendest väärtustest ilma, kui me raiume. Me teame, kuidas hoida, tuleb vältida intensiivset majandamist. Ka Alutaguse puhul jäi uuendusraie lubatuks ainult eramaadel. Riigimaa saame teha otsuseid väärtustest lähtuvalt. Kurb on kuulda, et vaevalised on läinud liikvele, justkui saaks liikumine kaitsealal olema piiratud. Näiteks need samad väiksed kassikaku elupaigad, need oleks liikumispiiranguga ka ilma selle kaitsealata, kuna see nõue tuleb otse LKS-st. Kuidas liikuv inimene mõjutab kassikaku? Piisab sellest, kui üks kord kevadel inimene satub pesa juurde, siis lind lendab pesalt ära, munad jahtuvad ja looted surevad. Paratamatu on see, et need samad kohad, mis on olulised liikidele, meeldivad ka inimestele, aga kui me nii intensiivselt majandame, siis paraku ongi vähem selliseid kohti alles, kus liigid saavad olla. Kaitseala loomine peaks ka orienteerujatele kasuks tulema, sest metsad jäävad siis ju alles.

Maie Vikerpuur (väikeloomaarst):

12. Giidina ütlen, et turisti me lageraielangile ei saada.

Gunnar Aug (talupidaja, kutseline kalur, pärandkoosluste hooldaja):

13. Häirima jäid sõnad riigimets ja riigimaa. Riik, see olemegi ju meie. Kõiki asju piirame. Nagu ka mereala kuulub kaitse alla. Paneme siin Hiiumaal kõik kaitse alla, et siis teistel mujal oleks parem elada. Lautrit ei saa ka teha, ärme pingutage üle piirangutega.

Vastus: Kaitsealal ei ole plaanis piirata kalapüüki ega jahipidamist, ei piirata rahvaürituste pidamist, ei piirata liikumist, v.a 100 ha kassikaku elupaikades. Lautrite tegemise piirangud ei ole seotud otseselt kaitsealaga.

Andrus Ilumets (OÜ HMPK omanik, vallavolikogu liige):

14. Kõik andmed, mis meil on, näitavad seda, et meie loodusväärtused on suurenenud. Olen kuus korda võitnud hanke harvendusraiate tegemiseks, aga on tagasi lükatud, kuna on olnud liiga kallis. Harvendusraied on olnud alateostatud. Kui me nii jätkame, siis see süveneb veelgi, kuidas me lahendame selle, kui me isegi tavapäraseid harvendusraieid ei suuda kinni maksta. Kelle eest me kaitseme?

(Saalis läks üldisemaks aruteluks ning otsene vastus jäi andmata.)

Jaan Ugam (hüdrogeoloog, vanim koosolekul osaleja):

15. Kui sõidan praegu Hiiumaal ringi ja näen, kuidas varem lageraied suruti tahaplaanile, siis nüüd näen, kuidas üks lageraie tekib teise otsa. Tekib küsimus, kas me tõesti varastame oma lastelaste varandust ja ei lase puudel suureks kasvada, puud võetakse liiga vara maha, see teeb meelega kurvaks. Kui me teeks ainult valikraieid, siis jätkuks ruumi liikidele ja ka inimestele olemiseks ja tulevikuks. Need riismed, mis on veel säilinud, tuleks võtta looduskaitsealasse. Hoiame midagi ka lastelastele ja säilitame seda, mis on väärt säilitamist, ja ärgem elagem ainult rahale.

Aira Toss:

16. Hiiumaal on ilusaid hooldusraieid, aga vaadake need üle ja siis vaadake mõne aasta pärast või tugevamat tuult uuesti, mis sellest saanud on.

Hergo Tasuja (vallavanem):

17. On hea meel et arutelu toimus ja nii palju on osalejaid ja see on vajalik kõigile.

Paap Kõlar (Ristna Surfi Paradiis):

18. Palun põhjendada, mis põhjusel on osad alad välja jäetud. Kaitse alla olete võtnud pigem majandamata alad, samas ei ole te rahuldanud veespordikeskuse ettepanekut, mis puudutab tiheasustusala ja detailplaneeringuga kehtestatud ala, kus toimub intensiivne veesport. Te ei ole nõustunud seda välja tsoneerima. Tegemist on omamoodi veespordi sadamaga. Alal toimuv tegevus ei koosne ainult veespordist, vaid hõlmab ka kaldal toimuvat tegevust, sh hõlmab rajatisi. Sellises kohas toimiv keskus vajab spetsiifilist päästeteenust ja juurdepääsu, sh koolitusteks, samuti merereostuse koristuseks. Eelnõu sisaldab ainult erandit veesõiduki viimiseks kalapüügil. Antud regulatsioon takistab veespordikeskuse tegevust ja turvalisust, sh võib tekitada ohtu inimestele. Ettepanek on, et hoonestusõigusega ala võiks välja arvata.

Vastus: Välja jäetud alad on need, mille kohta RMK on teinud ettepaneku välja jätta.

Põhjenduseks on see, et need on väiksemad lahustükid, kus väärtuslikud osad on juba kaitstud ka kaitseala loomata, sest seal on vääriselupaigad ja elupaigatüübid, aga muidu on need killustatud alad ja ülejäänud osas ära raiutud. Sama põhjus on Paluküla terviseradade lahustüki osas, ka seal on väärtuslikemates osades kaitse tagatud. Kalana sadama juures jäeti välja 6 krunti valla ettepanekul, mis on elamumaad. Kõnealust veespordiala katastriüksust, mis kuulub riigile, ei ole välja jäetud, kuna seal paiknevad liikide elupaigad, aga samas ei takista kaitseala

loomine soovitud tegevuste jätkumist ja elluviimist. Samuti on RMK pooldanud selle ala kaitse alla võtmist. Ehitamine ei ole keelatud, seda saab kooskõlastada. Ehitamise alla käib ka juurdepääsutee rajamine. Eeskirjas on välja toodud, et sõidukiga sõitmise keeld ei kehti päästetöödel, seega kaitse alla võtmine ei takista kuidagi päästetöid. Alal kehtiv ranna piiranguvöönd on rangem kui loodava kaitseala piiranguvöönd. Kaitseala loomine ei sea seal lisapiiranguid, v.a see, et ehitustegevus tuleb kooskõlastada.

Paap Kõlar:

19. Mis jääb kaitseta, kui see kaitse alla ei lähe?

Vastus: Kaitseta jäävad kaitsealused liigid. Kui teil on veel täiendavaid asjaolusid, mis muret valmistavad, siis palume teil need kirja panna ja saame need uuesti üle vaadata. Kõik esitatud seisukohad pannakse kirja seletuskirja, samuti lisatakse sinna Keskkonnaameti seisukohad. Seejärel vaadatakse juba järgmises menetlusetapis, kas need jäävad jõusse või on vaja midagi muuta. Amet ei tee lõplikku otsust.

Paap Kõlar:

20. Kaitseala vajab põhjalikku sotsiaalmajanduslikku analüüsi ja infot, mis vahendeid selleks kulub.

Vastus: Juba vastati varem.

Liis Kuresoo (säästva metsanduse nooremteadur Tartu Ülikoolis, endine ELF-i metsaekspert):

21. Miks arvati välja 140 ha

Vastus: Need ei moodusta eraldi kompaktsset ala, on juba osaliselt maha raiutud ja see, mis on alles, on juba kaitstud vääriselupaikade, elupaigatüüpide ja liikide elupaikadena. Kolmas ala on elamumaad Kalana sadama juures, kus on kehtestatud detailplaneering. Ühe ettepanekuga kaitseala laiendada ka arvestati (EKO-de ettepanek).